

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการสร้างสรรคศิลปะการแสดงฟอนสไบ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดลำปาง

The Development of Local Curriculum on Creative Art Fon-Sabai for the Upper Secondary School Students in Lampang Province

ปิยดา ชัชวาลย์ปรีชา*

Piyada Chatchawanprecha

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการสร้างสรรคศิลปะการแสดงฟอนสไบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดลำปางและประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร โดยมีขั้นตอน ดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ 1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร 2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3. การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร 4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ในครั้งนี้เป็นหลักสูตรที่เน้นกระบวนการสร้างสรรคไม่เน้นการถ่ายทอดรูปแบบของการแสดงที่คงที่ มีสาระ สำคัญประกอบด้วย แนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ประกอบด้วยโครงสร้างเนื้อหา 6 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลา 20 ชั่วโมง

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น/ การสร้างสรรคศิลปะการแสดง/ ฟอนสไบ

Abstract

The purposes of this research were to develop a local curriculum which was called FonSabai, a part of creative art for the upper secondary school students in Lampang province, and to evaluate the effectiveness of the curriculum. The research process consisted of four steps which were 1) studying and needs assessment for the planning of the curriculum development 2) local curriculum development and quality evaluation by the professors in the subject area 3) curriculum implementation to register the effectiveness of the curriculum and 4) evaluation and improvement.

* อาจารย์สาขาวิชาศึกษาทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

This course development aimed to emphasize a creative process which had no means to see the unflexibility of the performance result. The framework of curriculum development processes had components included the curriculum concepts, objectives, curriculum structure, learning activities arrangement, learning material aids and measurement and evaluation. The curriculum structure was comprised of six learning units which took totally twenty hours.

Keywords: Develop of Local Curriculum/ Creative Art “Fon-Sabai”

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ประเทศสมาชิกต้องเตรียมพร้อมทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคมและวัฒนธรรม ขณะนี้ทุกภาคส่วนการศึกษา ทุกมหาวิทยาลัย ทุกโรงเรียนตื่นตัวกันมาก โดยจัดหลักสูตรที่เน้นเรื่องอาเซียนโดยเฉพาะและอาจแฝงไว้ในหลักสูตรอื่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีในอัตลักษณ์ของแต่ละประเทศ สิ่งสำคัญประการแรกที่ประชาชนในประเทศสมาชิกควรเข้าใจคือ การรับรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่แนวคิดการยอมรับกันในประชาคมอาเซียน ทั้งในเรื่องของค่านิยมสังคมวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเองและของประเทศสมาชิก ดังที่ สีดา สอนศรี ได้กล่าวไว้ว่า “การทำหลักสูตรอาเซียนศึกษา หรือ ASEAN Studies ควรครอบคลุมเรื่องประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นชาติแต่ละชาติ” (สีดา สอนศรี, 2554: 7) ซึ่งหากพิจารณาวัฒนธรรมด้านการแต่งกายที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในความเป็นตัวตนที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติให้เราได้ภาคภูมิใจแล้ว ประเทศสมาชิกล้วนมีวัฒนธรรมการแต่งกายด้วยชุดประจำชาติที่แสดงความเป็นตัวตนได้อย่างชัดเจนในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น ชาวลาวและพม่ายังคงนุ่งซิ่น นุ่งโสร่ง สตรีชาวอินเดียยังคงนุ่งห่ม紗籠สำหรับในชีวิตประจำวัน

ชาวภูมัยยังคงสวมใส่ชุดประจำชาติอย่างภาคภูมิใจ และในหลายประเทศที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมการแต่งกายที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้ได้ เกาหลีและญี่ปุ่นยังคงสวมใส่ชุดประจำชาติในพิธีการสำคัญและเทศกาลต่างๆ โดยไม่คิดว่าเป็นเรื่องล้าหลัง แม้แต่น้อย ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองมาช้านาน จำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยต้องแสดงความเป็นคนไทยผ่านการแต่งกายว่าชาติไทยมีวัฒนธรรมการแต่งกายที่สวยงามและมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง

ในลักษณะเดียวกันนี้ลำปางเป็นหนึ่งใน 14 จังหวัดของภาคเหนือที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานเป็นแหล่งอารยธรรมล้านนาไทย ชาวลำปางมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ แต่จากความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามาแทนที่ในกิจกรรมต่างๆ และรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ นับวันจะห่างไกลจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของผู้คน รุ่นปู่ย่าตายาย การแต่งกายนุ่งซิ่น ห่ม紗籠ไปวัดด้วยกิริยาที่นอบน้อม อ่อนโยน ภาพและกิริยาเหล่านั้นในปัจจุบันหาได้ยากหรือแทบไม่สามารถเห็นได้ในวิถีของผู้คนในยุคปัจจุบัน ดังนั้นหากไม่มีการบันทึกเหตุการณ์หรือถ่ายทอดความประทับใจในกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นไว้ ชนรุ่นหลังจะไม่สามารถเข้าใจสภาพสังคมดั้งเดิมและวิถีชีวิตของบรรพบุรุษตนเองซึ่งอาจส่งผลให้คนรุ่นใหม่หลงลืมวิถีชีวิตความดีความงาม ที่เป็นเอกลักษณ์

ของตนเองได้

นอกจากนั้นจังหวัดลำปางเป็นจังหวัดที่รัฐบาลสนับสนุนให้เป็นเมืองอุตสาหกรรม ดังนั้นการที่ชาวลำปางจะหันมาสนใจเรื่องศิลปวัฒนธรรมมีน้อยมาก และไม่มีการศึกษาข้อมูลอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่จะเป็นการทำหรือศึกษาเลียนแบบงานศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ เรื่องของศิลปะการแสดงฟ้อนรำหรือดนตรีก็เริ่มเลือนหายไปตามผู้เฒ่าผู้แก่ที่ล้มตายไป โดยที่ลูกหลานไม่มีความสนใจหรือคิดที่จะสืบทอดสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไว้ ปัจจุบันกลุ่มชาวบ้านทั่วไป โดยเฉพาะวัยรุ่นจะไม่ให้ความสนใจเรื่องนี้เลย ส่วนใหญ่จะสนใจเรื่องสิ่งของที่ทันสมัยวัฒนธรรมที่มาจากต่างประเทศ โดยมองข้ามสิ่งดั้งเดิมของตนไป (โชติมา โชติกลเสถียร, 2548: 3) การรณรงค์สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ในวัฒนธรรมอันดีงามของตนเองและศิลปะของชาติ จึงควรปลูกฝังแก่เยาวชนรุ่นใหม่ที่ยุติธรรมไม่อ่อนแอต่อการดัดให้สวยงาม

ในด้านการจัดการศึกษาที่ผ่านมาทั่วประเทศมีเนื้อหาและหลักสูตรเหมือนกัน โดยมีได้คำนึงถึงความแตกต่างทางสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม จึงเป็นการจัดการศึกษาที่มีได้เกิดจากความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ก่อให้เกิดการสูญเสียกำลังคนมากมาย เพราะผลิตกำลังคนโดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นจริง อันเนื่องมาจากมิได้ให้ชุมชนและท้องถิ่นกำหนดคุณลักษณะของสถานศึกษา ครูและนักเรียน ให้ชุมชนมีหน้าที่ เพียงส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามหน้าที่พลเมืองที่ดีเท่านั้น (ปัทมาพร ชเลิศเพ็ชร และคณะ, 2545: 79)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีสาระด้านหลักสูตร ปรากฏตามมาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรภาคบังคับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย

ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2548: 23)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 182)

ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบนี้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548: 44) ได้กล่าวเรื่องความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกอนาคตเนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถพิเศษของมนุษย์ในการจินตนาการและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทั้งในด้านผลผลิต รวมถึงกระบวนการแก้ปัญหาที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์และจรรโลงสังคมประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ในวงการศึกษาถือว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์

กระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่นนี้เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ใช้กระบวนการสังเกต วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สามารถถ่ายทอดความรู้สู่ความคิดอย่างอิสระสามารถสร้างสรรค์การเคลื่อนไหวใน

รูปแบบต่างๆเพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเห็นคุณค่าของการแต่งกายพื้นเมืองที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยรูปแบบ The AIM Model ซึ่ง รุจิร ภู่อสาระ (2551: 68) กล่าวว่าไว้ว่าการกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ กิจกรรมครูและผู้เรียนในทุกๆบทเรียน โดยครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมถึงทรัพยากรมนุษย์ และความจำเป็นที่จะต้องสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย เมื่อจบโปรแกรมแล้วครูจะต้องเขียนข้อสอบที่ครอบคลุมกิจกรรมการเรียนรู้ทุกชั่วโมงตั้งแต่วันแรกของการเริ่มเรียนจนสำเร็จครบหลักสูตรเพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ของผู้เรียนหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดลำปาง และประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดลำปาง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้รูปแบบ The AIM Model

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดลำปาง มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการเตรียมข้อมูลเพื่อกำหนดข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแบ่งการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การแต่งกายของคนเมืองเหนือในอดีต การห่มผ้าสไบของสตรีคนเมืองเหนือ การแสดงพื้นบ้านภาคเหนือ วิธีการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากเอกสาร ตำรา วารสาร รูปภาพ และอินเทอร์เน็ต ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบข้อมูลที่สรุปได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญและปราชญ์ท้องถิ่นโดยนำข้อมูลและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดลำปางต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาเขียนเป็นร่างหลักสูตรท้องถิ่น ทำการตรวจสอบร่างหลักสูตรท้องถิ่นและปรับปรุงร่างหลักสูตรท้องถิ่นก่อนนำไปทดลองใช้จริง ประกอบด้วยแนวคิดหลักการของหลักสูตรท้องถิ่น วัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่น โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียน การวัดและประเมินผล และดำเนินการตรวจสอบร่างหลักสูตรท้องถิ่น โดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตรท้องถิ่นจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ศิลปะ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้องและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่าร่างหลักสูตร

ท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก และมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไข ร่างหลักสูตรท้องถิ่นตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพก่อนการทดลองใช้หลักสูตรได้มีการประเมินเอกสารหลักสูตร และประเมินระบบหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2535: 26-28) โดยการประเมินเอกสารหลักสูตรเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลว่า มีมากน้อยเพียงใด ภาษาที่ใช้สามารถสื่อสารได้ตรงกันหรือไม่ ข้อกำหนดของหลักสูตรเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและระดับการศึกษาหรือไม่ และในการประเมินระบบหลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ จุดประสงค์มีความเที่ยงตรงหรือไม่ หลักสูตรที่วางไว้เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ วิธีสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ เนื้อหาสาระสื่อการเรียนรู้และการประเมินผล เหมาะสมหรือไม่ โดยหลักสูตรท้องถิ่นการสร้างสรรค์ฯ นี้ได้จัดทำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนศิลปะเป็นผู้ประเมิน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำร่างหลักสูตรท้องถิ่นที่ปรับปรุงแก้ไขจากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยทำการทดลอง 2 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารี อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเพื่อหาความเหมาะสมของเวลา กับเนื้อหาสาระและหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ครั้งที่ 2 ทดลองหลักสูตรท้องถิ่นฉบับแก้ไขปรับปรุงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2

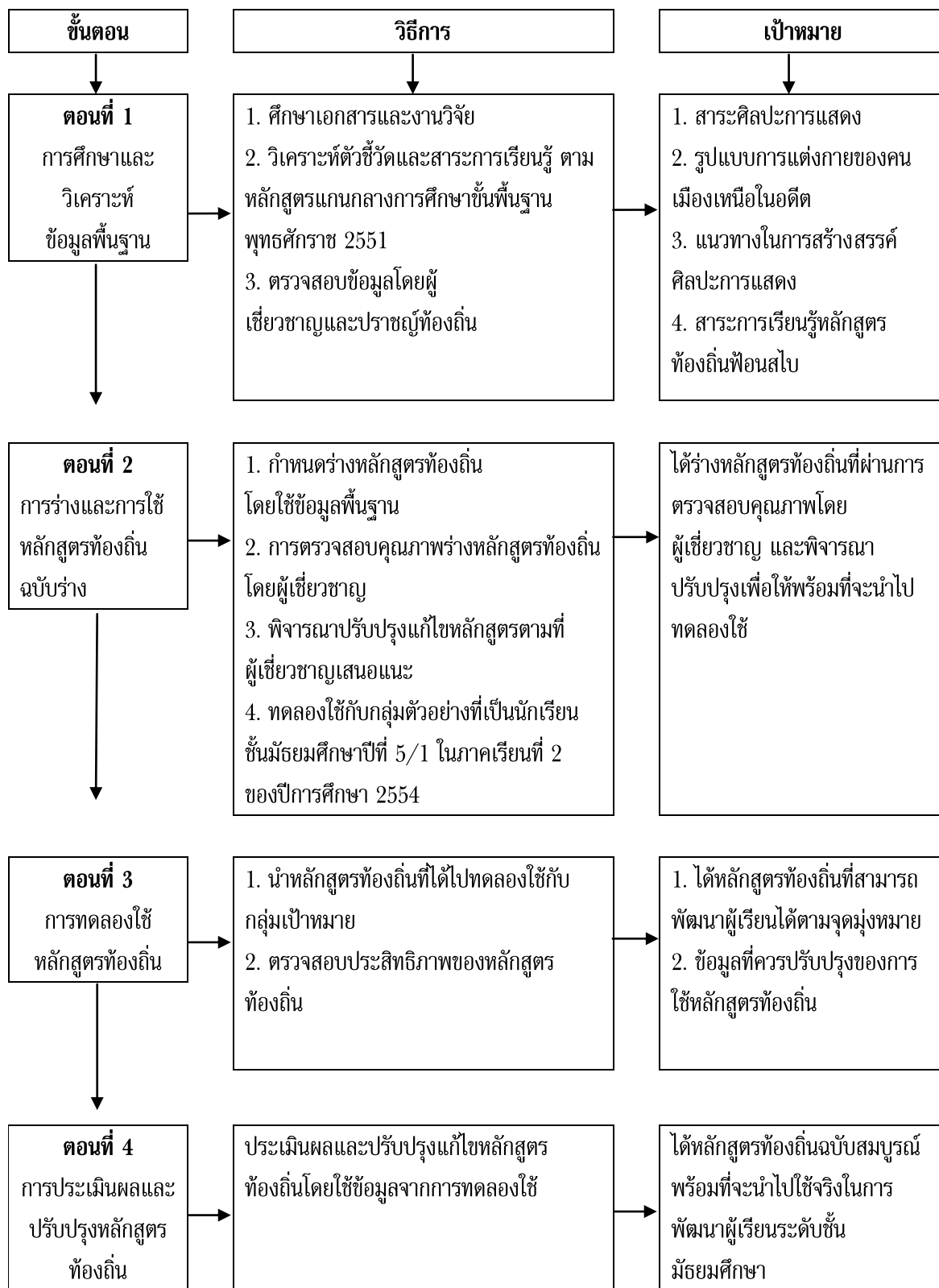
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารี อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 31 คน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่นการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดลำปาง โดยนำผลคะแนนประเมินก่อนเรียนเปรียบเทียบกับคะแนนประเมินหลังเรียน เพื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำผลรวมของคะแนนระหว่างเรียนของนักเรียนจำนวน 31 คน จากทุกหน่วยการเรียนรู้มาเปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่น

การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรเป็นการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน ตามเกณฑ์และมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ซึ่งพิจารณาจากประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เป็นการหาค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบย่อยทุกชุดรวมกัน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เป็นการหาค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80) ซึ่งหลักสูตรท้องถิ่นนี้ 87.82/80.45 เป็นไปตามเกณฑ์

ภาพประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนการดำเนินงาน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดลำปาง ได้หลักสูตรท้องถิ่น มีส่วนประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดหลักการของหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการจัดประสบการณ์ผ่านการเรียนการสอนศิลปะสาระนาฏศิลป์ โดยมีหลักการ คือ

1) จัดบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้

2) จัดการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์การลงมือปฏิบัติจริงโดยการสังเกตเปรียบเทียบ แยกแยะ ผ่านการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

3) เน้นการสร้างทัศนคติที่ดีเห็นคุณค่าของการคิดสร้างสรรค์ ผลลัพธ์ของการเรียนรู้เปิดกว้างและไม่กำหนดรูปแบบที่ตายตัว

4) การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นพร้อมที่จะปรับกิจกรรมตามความเหมาะสม

5) มีการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่นนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดงโดยใช้ผ้าสไบเป็นอุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหวเป็นการนำความคิดและความรู้สึกผ่านกระบวนการทางทักษะการรำและการสร้างสรรค์ จนเกิดเป็นผลงานศิลปกรรม เป็นการกระตุ้นให้เยาวชนได้ตระหนักในวัฒนธรรมอันดีงามซึ่งเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ใช้เวลาเรียนรวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยที่ 1 แต่งให้สวยด้วยภูมิปัญญา 2 ชั่วโมง
คุณค่าความงามของการแต่งกายพื้นเมืองภาคเหนือ และแนวทางการอนุรักษ์ สอนโดยการให้รู้จักสังเกตเปรียบเทียบ แยกแยะ อภิปราย และนำเสนอผลการอภิปราย

หน่วยที่ 2 เล่าขานตำนานการฟ้อน 4 ชั่วโมง
วิวัฒนาการและรูปแบบการฟ้อนของภาคเหนือ สอนโดยการสังเกตผลงาน ศิลปะการแสดง จากสื่อประกอบการศึกษา จากเอกสารและวีดิทัศน์ รวมถึงการวิเคราะห์ผลจากการสังเกตและอภิปราย

หน่วยที่ 3 สร้างสรรค์ให้สวยด้วยมือเรา 6 ชั่วโมง มีสาระสำคัญ 3 สาระ คือ

1) รูปแบบและวิธีการห่มสไบของสตรีคนเมืองเหนือ สอนโดยการเรียนรู้อย่างอิสระในการวางแผนการสร้างสรรค์ วิเคราะห์ปัญหาและความสำเร็จ

2) บุคคลสำคัญกับวิธีการสร้างสรรค์ชุดการแสดง สอนโดยการศึกษาจากต้นแบบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของผลงานกับวิธีการสร้างสรรค์

3) กระบวนการสร้างสรรค์ฟ้อนสไบ สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

หน่วยที่ 4 ความสมบูรณ์ของการแสดง 4 ชั่วโมง มีสาระสำคัญที่กล่าวถึง คือ

1) ทักษะการฟ้อนสไบ สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และการฝึกปฏิบัติ

2) องค์ประกอบของศิลปะการแสดง สอนโดยการสังเกต วิเคราะห์ วางแผน และการนำเสนอ

หน่วยที่ 5 ผลัดกันฟ้อน ผลัดกันชม 2 ชั่วโมง
หลักการชมและวิจารณ์การแสดง สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม การสังเกต วิเคราะห์วิจารณ์ และการนำเสนอ

หน่วยที่ 6 รักษาศิลป์ให้โลกสวย 2 ชั่วโมง
คุณค่าของศิลปะการแสดงและแนวทางการอนุรักษ์ ศิลปะการแสดงพื้นเมืองภาคเหนือ สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม การวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะการแสดงเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะรู้จักชื่นชมความงาม โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ใช้กระบวนการสังเกตวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สามารถถ่ายทอดความรู้สู่ความคิดอย่างอิสระ สามารถสร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเห็นคุณค่าของศิลปะการแสดงพื้นเมืองภาคเหนือ การแต่งกายพื้นเมืองที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 5 สื่อการเรียนรู้ มีความหลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้บรรลุจุดประสงค์ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วและสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตัวเองได้ เช่น ผ้าผืนสีต่างๆ ใบความรู้ ใบงาน รูปภาพ วิดีทัศน์ สื่อทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 6 การวัดและประเมินผล มีเป้าหมาย ดังนี้

1) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยการวัดความรู้ ทักษะและเจตคติ ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

2) ประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน โดยกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล ระหว่างการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จะทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยการสังเกตและตรวจผลงาน แบบทดสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการนำผลการประเมิน ไปพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2. ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรท้องถิ่น พบว่าหลักสูตรท้องถิ่นโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าดัชนีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ของร่างหลักสูตรท้องถิ่น มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วย มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ในทุกข้อ และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรท้องถิ่นกับแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ในทุกข้อ ซึ่งแสดงว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกันทั้งองค์ประกอบภายในและมีความสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น

3.1 ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองพบว่า คะแนนก่อนทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 62.39 คะแนนหลังการทดลองค่าเฉลี่ย 80.45 สูงกว่าก่อนการทดลอง

3.2 ผลการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผลรวมของคะแนนระหว่างเรียนของนักเรียนจำนวน 31 คน จากทุกหน่วยการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ย 87.82 เปรียบเทียบกับคะแนนหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ย 80.45 แสดงว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ คือค่าเฉลี่ยของ E_1 / E_2 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ร้อยละ 80

3.3 ผลการประเมินการสอน เป็นการประเมินตนเองของนักเรียน หลังจากผ่านการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น พบว่า

1) ด้านความรู้ความเข้าใจ นักเรียนได้ รับความรู้ความเข้าใจเรื่อง วิธีการแต่งกายของคนเมือง เหนือในอดีต ลวดลายของผ้าถุง การแต่งกายของ คนอินเดีย เนปาล พม่า ลาว ในปัจจุบันการใช้ผ้า ในรูปแบบต่างๆ และวิธีการห่มสไบ การใช้ผ้าในโอกาส ต่างๆ ไปงานนอกบ้านและเวลาอยู่บ้าน วิธีแต่งตัว ด้วยชุดพื้นเมืองหลายแบบ ความเป็นมาของการ ฟ้อนเล็บ รู้จักชื่อและที่มาของท่ารำแต่ละท่า ท่ารำ ต่างๆ บางท่าเลียนแบบจากธรรมชาติ ชีวิตความเป็น อยู่ของคนในอดีต การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การนำผ้ามาประกอบการฟ้อนรำ การสร้างผลงานศิลปะ จากผืนผ้าบนพื้นและผนัง การประยุกต์ใช้ผ้าในงาน ศิลปะ การฟ้อนรำ การเดินและการย่อให้ตรงจังหวะ ได้รำเป็นท่วงท่าที่ไม่เคยรำมาก่อน มีความรู้มากขึ้น สามารถไปสอนให้แก่คนในหมู่บ้านได้ มีความรู้เรื่อง นาฏศิลป์และวัฒนธรรมภาคเหนือเพิ่มมากขึ้น สามารถ นำการฟ้อนสไบไปแสดงในงานต่างๆ ได้เข้าใจการ สร้างสรรค์โดยการห่มผ้าสไบผสมกับการฟ้อน ได้รู้จัก ทำนองดนตรีของภาคต่างๆ ที่บ้างก็เร็ว บ้างก็ช้า สามารถ นำวิธีการไปฝึกและสร้างสรรค์ต่อไปในเรื่องอื่นที่สนใจ

2) ด้านความพึงพอใจ นักเรียนมีความสุขที่ได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่น การสร้างสรรค์ ศิลปะการแสดงพื้นบ้านฟ้อนสไบ มีความสุขทุกครั้งที่ได้เรียน มีกำลังใจมุ่งมั่นที่จะขยันเรียนจากคำพูด ของครู “ลำบากในวันนี้ เพื่อความสบายในวันหน้า” มีความชอบในการฟ้อนรำ อยากให้ครูมาสอนอีก มีความสุขเวลาได้รำท่าทางต่างๆ ครูใจดี ตั้งใจสอน ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์บนผืนผ้า ร่วมกับเพื่อน มีความสุขที่ได้รับชมความคิดกับเพื่อน มีความสนุกสนาน เพราะครูสอนเข้าใจง่าย เป็นกันเองไม่เครียด เรียนไม่เบื่อเพราะได้ปฏิบัติ ได้หัวเราะ ได้รำแล้วเกิด สมาธิ ไม่ฟุ้งซ่าน ได้เปลี่ยนความคิดเดิมที่เคยคิดว่า วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่ไร้สาระน่าเบื่อไม่อยากจะเรียน แต่ตั้งแต่ได้มาเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตร

ท้องถิ่นการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ ได้เปลี่ยนความคิดใหม่ว่าวิชานาฏศิลป์สนุกได้จริง แต่งตัวจริง ลงมือปฏิบัติจริงทุกอย่าง พอได้ลองทำ รู้สึกสนุกมาก มีความสุขมาก ตอนนี้อชอบวิชานาฏศิลป์ มาก รู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองว่าสามารถฟ้อนได้สวย รู้ว่าตนเองมีความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น รู้สึกรัก ในวัฒนธรรมและประเพณีของเรา ภูมิใจที่เป็น คนไทย ทำให้ได้มองย้อนไปในอดีตที่สวยงาม

4. การประเมินผล ผลการประเมิน ประสิทธิภาพหลักสูตรท้องถิ่น โดยการนำผลที่ได้ จากการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นมาเทียบกับเกณฑ์ ประสิทธิภาพที่กำหนดพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่ พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

การอภิปรายผล

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตร ท้องถิ่นการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดลำปาง ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้เป็นการส่งเสริม ความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น อีกทั้งสร้างความ หลากหลายในเนื้อหาสาระของการเรียนการสอนศิลปะ สาระนาฏศิลป์ในโรงเรียนที่พบว่าส่วนใหญ่ มักใช้ รูปแบบเดียวกันจากส่วนกลาง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิด การละเลยมองข้ามวิถีชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ในการพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางตามมาตรฐาน การเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น เพื่อ เสริมคุณภาพของผู้เรียน ดังที่ได้ทราบกันแล้วว่า ผลการวิเคราะห์การสอบ O-NET ระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ในปีการศึกษา 2553 ผลคะแนนค่อนข้าง ต่ำทุกวิชา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในแต่ละ ระดับ หากครูผู้สอน ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้การวัด

และประเมินผลการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้โดยคำนึงถึงหลักการของหลักสูตรแกนกลางด้วย จะทำให้การจัดทำหลักสูตรมีทิศทางที่ชัดเจนไปในแนวเดียวกัน “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาหน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 3) ดังที่ชินภัทร ภูมิรัตน (2554: 22) ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรทราบตัวชี้วัดสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่มีมากกว่า 2,000 ตัวชี้วัด โดยโรงเรียนจะต้องทราบว่าตัวชี้วัดหลักสำคัญอะไรบ้างในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษากำกับติดตามว่านักเรียนมีสมรรถนะครอบคลุมตัวชี้วัดสำคัญทั้งหมดหรือไม่

ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ทุกหลักสูตร ควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุดหลักสูตรนั้นๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ ทักษะและพัฒนาคุณลักษณะให้นักเรียนมีคุณภาพในทุกด้าน “การแก้ไขปัญหการศึกษาของชาติ มิใช่อยู่ที่นโยบายมหภาคแต่เพียงอย่างเดียวหากอยู่ที่ “เรื่องเล็กๆ” ในห้องเรียนด้วย เนื่องจากสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในคุณภาพของนักเรียนโดยตรงได้มากที่สุดอยู่ที่สิ่งที่กระทำในห้องเรียนโดยครู” (วรกรณ์ สามโกเศศ, 2554: 6)

2. ด้านผลการนำหลักสูตรไปใช้ สิ่งที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นนี้ นอกจากการประเมินผล ประสิทธิภาพของหลักสูตรและ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ประเมินผลจากการสังเกตสนทนาสอบถามและการประเมินแบบอิสระ จากการศึกษาเรื่องการสร้างสรรค์การฟ้อนสไล ทำให้เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแต่งกาย ที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต นำความคิดและความรู้สึกผ่านกระบวนการทางทักษะของผู้วิจัยและผู้ร่วมโครงการมาสร้างสรรค์ จนเกิดเป็นผลงานศิลปกรรมด้านศิลปะการแสดง เพื่อบันทึกกิจกรรมการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ด้านหนึ่ง ที่เรียบง่ายแต่แฝงไปด้วยความดี ความงาม ตลอดจนแสดงให้เห็นความอ่อนโยนอ่อนหวานในอากัปกิริยาที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยโดยเฉพาะชาวภาคเหนือที่กำลังจะสูญหายไป ความประทับใจจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ร่วมคิดร่วมสร้างสรรค์และร่วมแสดงเป็นการสร้างความรักในศิลปะสาระนาฏศิลป์ ได้เปลี่ยนความคิดใหม่ว่าวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่มีสาระความรู้เรียนสนุกได้จริง แต่งตัวจริง ลงมือปฏิบัติจริงทุกอย่าง มีความสุขกับการได้เรียนมาก หลังจากเรียนแล้วชอบวิชานาฏศิลป์มาก อีกทั้งเกิดความภาคภูมิใจในตัวเองว่าสามารถฟ้อนได้สวย รู้ว่าตนเองมีความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น รู้สึกรักในวัฒนธรรมและประเพณีของเรา ภูมิใจที่เป็นคนไทย ให้ได้มีย้อนไปเห็นอดีตที่สวยงาม

การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอนจะเป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา ก่อเกิดความประทับใจที่ยั่งยืนยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น นอกจากนั้น การส่งเสริมให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าของวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ใช้สไลเพื่อประโยชน์ในลักษณะต่างๆ ก็เป็นการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ที่จะส่งผลให้ความงามของวิถีชีวิตดั้งเดิมซึมซับอยู่ในบุคลิกและรสนิยม กิริยาอาการและวิถีการดำรงชีวิตเต็มไปด้วยความมีวัฒนธรรมอันดีงาม

ยุทธศาสตร์สำคัญจึงควรเริ่มที่การศึกษา โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอย่างหลากหลายมา พัฒนาและปรับใช้ให้เหมาะสมกับหลักสูตร ให้เยาวชน ได้สัมผัสด้วยตนเองให้เกิดความประทับใจและ ภาคภูมิใจ เยาวชนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายเป็นวัยที่รักสวยรักงาม หากได้มีโอกาสรู้จัก และคุ้นเคยกับกิจกรรมทางความงาม เช่น กิจกรรม นาฏศิลป์ และการแสดงให้เด็กได้มีภาพความ ประทับใจที่สวยงามอยู่ในความทรงจำ และหาก กระทำอย่างต่อเนื่องด้วยการณรงศ์สร้างจิตสำนึก และความตระหนัก ในคุณค่าของภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นศิลปะของชาติที่งดงาม เขาก็จะไม่รู้สึกเคอะเขิน และเมื่อถึงเทศกาลสำคัญ มาถึง เขาก็จะพากันแต่งกายที่อวดความเป็นไทยที่มี เสน่ห์ อย่างงดงาม ดังที่ สุวรรณ เทพจิต (2552: 73-76) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางปลูกฝังความรู้สึกหรือ ค่านิยม เป็นวิธีกระตุ้นให้บุคคลสามารถวิเคราะห์คุณค่า จากการกระทำที่งดงามได้ด้วยตนเอง เมื่อเกิดความ กระจ่างในคุณค่าของคุณธรรมเหล่านั้นแล้ว บุคคล ก็จะปฏิบัติเองโดยไม่มีการบังคับจากภายนอก

การสร้างคนให้เป็นคนวิเศษนั้น วิศวกรสังคัม คือครูที่เป็นมืออาชีพ ต้องรู้จักใช้เครื่องมือในการ ก่อสร้างซึ่งวิศวกรเรียกว่าพิมพ์เขียวเป็นแบบรูปายการ เครื่องมือชนิดนี้ในวิชาครูเรียกว่าหลักสูตรการศึกษา นักวิศวกรทางสังคัมจึงกล่าวว่า ถ้าอยากให้นักเรียน อนาคตมีบุคลิกหน้าตาเป็นอย่างไร ให้นำความอยาก ความต้องการไปบรรจุไว้ในหลักสูตรแล้วลงมือก่อสร้าง ตามนั้น (เพชร เหมือนพันธุ์, 2555: 6)

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. หลักสูตรท้องถิ่น การสร้างสรรค์ศิลปะ การแสดงฟ้อนสไบ สามารถเปิดเรียนเป็นรายวิชา เลือกเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่สนใจและผ่าน การเรียนสาระนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นมาแล้ว

2. ในการดำเนินการสอน ไม่ควรมุ่งเน้น ที่การร่ายรำอย่างถูกต้องสวยงามหรือศิลปะปฏิบัติ เพียงอย่างเดียว แต่ควรสร้างความเข้าใจในความหมาย และคุณค่า ตลอดจนเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการ แสดงนั้น รวมทั้งการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญา ไทยด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงฟ้อนสไบ โดยการใช้ผ้าสไบเป็นอุปกรณ์เชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้วิถีชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ดังกล่าว เพื่อพัฒนาไปสู่การเรียนรู้เรื่องราวอื่นๆ ได้

2. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยใน ขั้นแรกของการพัฒนาหลักสูตร สามารถนำกระบวนการ จัดการเรียนรู้นี้ ไปศึกษาเทคนิคและวิธีสอนสาระ นาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เพิ่มเติมได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชาลณนรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์. (2548). **การวิจัยทางศิลปะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2554). สพฐ. เล็งปรับปรุงคุณภาพ ร.ร. – ครู. **มติชน**. หน้า 22. 28 เมษายน 2554.
- โชติมา โชติกลเสถียร. (2548). **ศักยภาพการผลิตของพื้นบ้านล้านนา กรณีศึกษา “ฟิล์มเปียะ” จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัทมาพร ชเลิศเพ็ชร และคณะ. (2545). กระบวนการชุมชนในการนำการเล่นพื้นบ้านเป็นสื่อและกิจกรรมการสอนในโรงเรียน ตำบลตึงหม้อ อำเภอลี้หนองคร จังหวัดสงขลา. **ดวงแก้ว**. 8(1): 77-94.
- เพชร เหมือนพันธุ์. (2555). การปฏิรูปการศึกษาที่ถูกต้องเกิดขึ้นในห้องเรียน (2). **มติชน**. หน้า 6. 7 มิถุนายน 2555.
- รุจิรี ภู่อารยะ. (2551). **การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- วรการณ สามีโกเศศ. (2554). วินัยไม่ใช่สิ่งน่ารังเกียจ. **มติชน**. หน้า 6. 23 มิถุนายน 2554.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2535). **การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลีดา สอนศรี. (2554). ประชาคมอาเซียน หลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับ ASEAN Studies. **มติชน**. หน้า 7. 20 ตุลาคม 2554.
- สุวรรณ เทพจิต. (2552). “การพัฒนาคุณลักษณะ”. **วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์** 2(1): 73-76.
- สำนักนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **รวมกฎหมายเพื่อบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.